

TERMIK KUYGAN HOMILADOR AYOLLARDA PLATSENTANING MORFOLOGIYASI**G. B. Aziyeva**

Samarqand davlat tibbiyot universiteti, Samarqand, O'zbekiston

Tayanch so'zlar: homiladorlik vaqtida kuyish, platsenta, platsentaning morfologiyasi.**Ключевые слова:** ожоги при беременности, плацента, морфология плаценты.**Key words:** burns during pregnancy, placenta, morphology of the placenta.

Homiladorlik vaqtida og'ir kuyish holatlari ushbu kasallikning kam tarqalganligi sababli hal etilmagan klinik muammolardan biri bo'lib qolmoqda. Kuyish oqibatlarining homila va ona organizmiga zararli ta'siri qayd etilgan bo'lsa-da, turli kuyish markazlarida kuygan homilador ayollarning o'limi va homiladorlik davrida bemorlarni olib borish bo'yicha qarama-qarshi ma'lumotlar mavjud. Homilador ayolda bachadon-plasentar sistemani va homilani to'liq tekshirish ikkilamchi tekshiruvning qo'shimcha va muhim qismidir.

МОРФОЛОГИЯ ПЛАЦЕНТЫ У БЕРЕМЕННЫХ С ТЕРМИЧЕСКИМИ ТРАВМАМИ**Г. Б. Арзиева**

Самаркандский государственный медицинский университет, Самарканд, Узбекистан

Тяжелые ожоги при беременности остаются одной из нерешенных клинических проблем в связи с малой распространенностью этого заболевания. Хотя сообщалось о вредном воздействии ожогов на плод и мать, имеются противоречивые данные о случаях смерти беременных женщин из различных ожоговых центров и ведении пострадавших беременных с ожогами во время беременности. Полное обследование маточно-плацентарной системы и плода у беременной является дополнительной и важной частью вторичного обследования.

MORPHOLOGY OF THE PLACENTA IN PREGNANT WOMEN WITH THERMAL INJURIES**G. B. Aziyeva**

Samarkand state medical university, Samarkand, Uzbekistan

Severe burns during pregnancy remain one of the unresolved clinical problems due to the low prevalence of this disease. Although the harmful effects of burns on the fetus and mother have been reported, there are conflicting data on the deaths of pregnant women from various burn centers and the management of patients with burns during pregnancy. A complete examination of the uterine-placental system and fetus in a pregnant woman is an additional and important part of the secondary examination.

Homiladorlik paytida kuyish onaning ham, chaqaloqning ham hayotiga xavf tug'dirishi mumkin [4]. Homiladorlik davrida inson fiziologiyasi o'zgaradi va kuyishlar qo'shimcha stressni keltirib chiqaradi, natijada onaning zahiralari kamayadi [3].

Homiladorlik davridagi travma onalar o'limining akusherlikga bog'liq bo'lmagan asosiy va homila o'limining eng keng tarqalgan sabablaridan biridir.

Homiladorlik davridagi termik shikastlanishlar rivojlangan mamlakatlarda barcha homilador ayollarning taxminan 7 foizida uchraydi. Adabiyotlarda jiddiy termik jarohatlar homila miyasida salbiy oqibatlarga olib kelishi, nevrologik o'zgarishlarga yoki platsenta vaqtidan oldin ko'chishi yuzaga kelishi mumkinligi haqida xabar berilgan.

Homiladorlik davrida kuyish yoz berganda muammolarining kelib chiqishida platsenta patologiyasining o'rniga qaratilgan. Homilador ayolda bachadon-plasentar sistemani va homilani to'liq tekshirish ikkilamchi tekshiruvning qo'shimcha va muhim qismidir. U bachadon va homila hayotiga xavf tug'diradigan o'ziga xos shikastlanishlarni aniqlashga xizmat qiladi va shifokorga homila holatidan ona salomatligining yuqori sezgir reflektori sifatida foydalanish uchun noyob imkoniyat beradi [5].

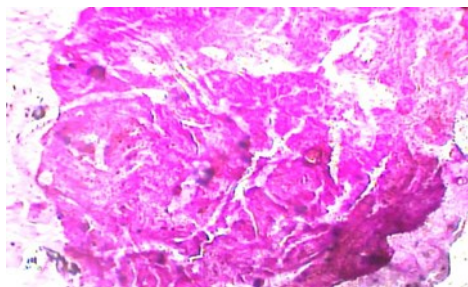
Maqsad: homiladorlikning turli muddatlarida kuygan ayollarning platcentasidagi morfologik va funktsional hususiyatlarini o'rganish va baholash.

Material va tadqiqot usullari. Bizning ushbu tadqiqotimiz Samarqand shahridagi 1 son shifoxonasining patologik anatomiya kafedrasining laboratoriyasida o'tkazildi. Usulning mohiyati homiladorlikning turli muddatlarida kuygan homilador ayollarning platcentasi, homilaning rivojlanishini nazorat qilish uchun platcenta morfologik tekshiruvdan o'tkazildi. Kuyish jarohati

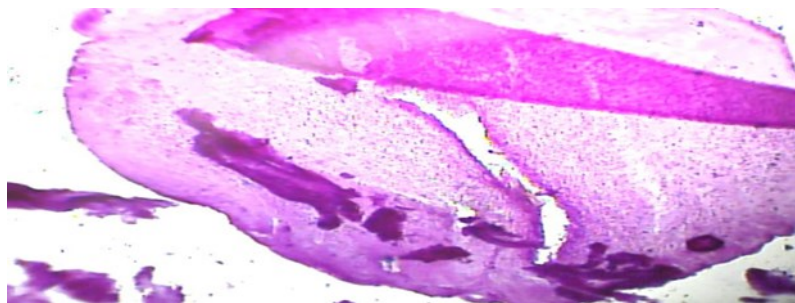
olgan ushbu 48 homilador bemordan 24 tasi bizning tadqiqot ob'ektimiz edi. Ushbu 24 ta kuygan homilador ayollarning tuq'ruqdan keyingi davrda plasentasi gemotoxilin eozinda bo'yalib, morfologik o'rganildi. Har bir plasentadan marginal, markaziy va parasentral zonalardan 3 ta mikro-preparat tahlil qilindi.

Tadqiqot natijalari. Homiladorlik paytida kuyish onaning ham, homilaning ham hayotiga xavf tug'dirishi mumkin. Homiladorlik davrida ayol organizmining fiziologiyasi o'zgaradi va kuyishlar qo'shimcha stressni keltirib chiqaradi, bu esa ona zahiralarning pasayishiga olib keladi. Homiladorlikning erta muddatlarida kuzatilgan asoratlari orasida eng ko'p uchragani-bu homila tushish xavfi edi. Shu bilan birga, bu asoratning uchrashi kuygandan keyin deyarli ikki baravar ko'paydi, ya'ni. 30% dan 55% gacha ko'tarildi. Homila holatining noaniq holatlari 7,5% dan 17,5% gacha, preeklampsiya holatlari - 20% dan 25% gacha, polihidramnion va oligohidramnion holatlari 7,5% dan 12,5% gacha ko'tarildi. Kuyish kasalligi rivojlanishidan keyin asoratlarning umumiy soni 52,5% dan 80% gacha ko'tarildi. Bemorlarning o'rtacha yoshi 24,6 yoshni tashkil etdi. Homilador ayollar umumiy kuyish yuzasining foiziga ko'ra, kuyish og'irligiga qarab, uch guruhga bo'lingdi.

Kuyish shikastlanishida platsentadagi morfologik o'zgarishlari homiladorlikning turli muddatlarida o'rganildi. Gistologik tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, homiladorlarda platsentadagi o'zgarishlar shikastlanishdan keyingi 1-kunlariga hos o'zgarishlarni, ya'ni: nekrotik o'zgarishlar kapillyar va venulalarda mikrosirkulyatsiya buzilishi (staz, tromboz) fonida ustunlik qildi.

1 rasm. Yoldosh to'qimasining giperemiyasi va mayda qon tomirlar trombozi va intervellit belgilari mavjudligini ko'rish mumkin.

2 rasm. Decidual pardada eritrotsitlar infiltratsiyasi, shish va ayrim joylarida nekroz o'choqlari aniqlanadi.

Termik jarohatdan keyingi kunlari platsentada infiltrativ o'zgarishlar ustunlik qildi.

Asosan desidual to'qimalarning stromasida proliferativ jarayonlar bilan ifodalandi. Placenta to'qimasi ishemiya holatida, vorskinkalarda fibroz to'qima o'sganligini, vorskinkalar aro bo'shliqning to'liq fibrin bilan yopilganligini, sintitciotroblastlarning o'sganligini va katta o'choqli fibrinoid nekroz aniqlandi.

Kuygan homiladorlar ayollarda tuq'ruq termik jarohat olganining ikkinchi haftasida kuzatilganda, placentada kichik arteriyalarning ko'pligi, hujayralararo bo'shliqning shishishi, o'choqli skleroz, yo'ldosh va yo'ldosh hujayralarida xorionda kariopiknoz ko'rinishidagi distrofik o'zgarishlar, hujayralar sitoplazmasida granulyoz distrofiya ustunlik qilganini shohidi bo'ldik. Shikastlanishdan keyingi 1-kunlaridagi placentadagi o'zgarishlar kuyish kasalligining ikkinchi haftasida platsentadagi o'zgarishlarga ko'proq o'xshaydi: shish, tomir devorlarining fibrinoid nekrozi, mikrosirkulyatsiyaning buzilishi, qon tomir trombozi aniqlandi.

Shikastlanishdan bir necha kun o'tib, platsentada polimorfonukulyar leykotsitlarning massiv hujayrali infiltratsiyasi ifodalangan va fibroblast hujayralari paydo bo'lgan.

Xulosa: Shunday qilib, yuqoridagi ma'lumotlar homilador ayollarning termik kuyish holatlarida platsentada o'zgarish mavjudligini ko'rsatadi va bu kuyish homiladorlikning kechishini muvakkablashtirishi mumkin. Bu ma'lumotlar kuyish kasalligida kuzatiladigan fetoplacental buzilishlarining morfologik substrati hisoblanadi. Ushbu tadqiqot homiladorlik davrida kuyishdan keyin muammolarning kelib chiqishida platsentadagi qator o'zgarishlariga qaratilgan. Bu shuni ko'rsatdiki, kuyish kasalligini davolashda ona-homila-placenta qon aylanishini, homila va kuyish dara-

jasisni e'tiborga olib, homilador ayollarni olib borish taktikasi belgilanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Арзиева Г.Б., Карабаев Х.К., Негмаджанов Б.Б. и др. Беременность и ожоговая травма. // «Медицина и качество жизни» Москва. 2012. №3. С.14-15.
2. Э. С. Джумабаев, Д. Г. Саидходжаева Регионарная лимфатическая терапия в восстановительной и пластической хирургии последствий ожогов // Вестник врача, № 3 (100), 2021. С.32-35. DOI: 10.38095/2181-466X-20211003-32-35
3. Крылов К.М., Крылов П.К. Скорая медицинская помощь при термической травме. // Мат. 18-го Всероссийского конгресса посвященного 120-летию скорой медицинской помощи в России // Санкт-Петербург, 30-31 мая 2019 г. - с. 71.
4. Chang J., Berg C.J., Saltzman L.E., Hern-don J.Homecide: A leading cause of injury deaths among pregnant and postpartum woen in the United States 1991-1999// Am. J. Public.Health.2005; 95: 471-477.
5. Pratima Mittal, Shankar Kripa, Anjum Ara and Vinay Kumar Tiwari. Feto-maternal outcomes of pregnancies complicated by thermal burns. Journal of Obstetrics and Gynecology of India volume 68, pages 270–275 (2018)
6. Udo Rudloff. Trauma during pregnancy. Archive of Gynecology and Obstetrics volume 276, pages 101–117 (2007).
7. Zulqarnain Masoodi, Imran Ahmad, Fahad Khurram. Pregnancy with burns: maternal and fetal outcome. Ansarul Haq Department of Plastic, Burn and Reconstructive Surgery, JNMCH, AMU, Aligarh, Uttar Pradesh, India Page : 36-41(2013).